## בְּאֵר הַגּוֹלָה ל:

# הִלְכוֹת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה סִימָן קמח קמט קנ

## קמח שֶׁלֹּא יַפְשִׁיט שְׁלִיחַ צִבּוּר הַתֵּבָה. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א סוטה ל"ט (ע"ב).

א אֵין שְׁלִיחַ צִבּוּר רַשַּׁאי (א) לְהַפְשִׁיט הַתֵּבָה בְּצִבּוּר כָּל זְמַן שֶׁהֵם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. (פְּרַשׁ רַשִׁ"י (סוטה לט: ד"ה להפשיט), שֶׁהָיוּ רְגִילִים לְהָבִיא סֵפֶר תּוֹרָה מִבֵּית אַחֵר (ב) שֶׁהִיא מִשְׁתַּמֶּרֶת בּוֹ וְכוּ', עַד שֶׁטָּרַח צִבּוּר הוּא לְהִתְעַכֵּב שָׁם, וְעַיֵּן בְּפָנִים בְּאֹרַח חַיִּים (נמוק"י)):

## קמט שֶׁהַצִּבּוּר לֹא יֵצְאוּ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת עַד שֶׁיַּצְנִיעוּ סֵפֶר תּוֹרָה. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א סוטה ל"ט (ע"ב) לְפָרוּשׁ הַגָּאוֹן הֲבִיאוֹ הַשּׁוּר.

א אֵין הַצִּבּוּר רַשָּׁאִים לָצֵאת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת (א) עַד שֶׁיַּצְנִיעוּ סֵפֶר תּוֹרָה. הַגָּה: מִיהוּ אִם אֵינָם יוֹצְאִים (ב) רַק (ע) יָחִיד לַיִת לָן בָּהּ (בית יוסף (ד"ה ותו) בשם הרבינו יונה בחדושי מגילה). וְאִם מַצְנִיעִים הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּבֵית אַחֵר, אִם אֵין לְבֵית הַכְּנֶסֶת אֶלָּא פֶּתַח אֶחָד, (ג) צְרִיכִין לְהִתְעַכֵּב עַד שֶׁיֵּצֵא הַסֵּפֶר תּוֹרָה (ד) וְיִלְכוּ אַחֲרָיו לְמָקוֹם שֶׁמַּצְנִיעִים אוֹתוֹ שָׁם, וְאִם יֵשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁנֵי פְּתָחִים, יְכוֹלִים (ה) לָצֵאת בְּפֶתַח אֶחָד קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא הַסֵּפֶר תּוֹרָה בַּפֶּתַח הָאַחֵר, (ו) וּבִלְבַד שֶׁיֵּלְכוּ אַחַר הַסֵּפֶר תּוֹרָה (ג) וְיִלַּוּוּהוּ לַמָּקוֹם שֶׁמַּצְנִיעִין אוֹתוֹ שָׁם. הַגָּה: וּבִמְקוֹמוֹת שֶׁמַּצְנִיעִין אוֹתוֹ בַּהֵיכָל שֶׁהוּא הָאָרוֹן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, מִצְוָה לְכָל מִי שֶׁעוֹבֶרֶת לְפָנָיו (ז) לְלַוּוֹתָהּ עַד לִפְנֵי הָאָרוֹן שֶׁמַּכְנִיסִין אוֹתָהּ שָׁם (דברי עצמו ומהרי"ל (מנהגים הלכות תפילה)). וְכֵן הַגּוֹלֵל יֵלֵךְ אַחַר הַסֵּפֶר תּוֹרָה עַד לִפְנֵי הָאָרוֹן, וְעוֹמֵד שָׁם עַד שֶׁיַּחֲזִירוּ הַסֵּפֶר תּוֹרָה לִמְקוֹמָהּ (הגהות מיימוני פרק י"ב (הכ"ד סוס ג) מהלכות תפילה), (ח) וְכֵן נוֹהֲגִין בְּמַגְבִּיהַּ הַסֵּפֶר תּוֹרָה, כִּי הוּא עִקַּר הַגּוֹלֵל וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ שֶׁמְּבִיאִים הַתִּינוֹקוֹת לְנַשֵּׁק הַתּוֹרָה כְּדֵי לְחַנְּכָם וּלְזָרְזָם בְּמִצְוֹת, וְכֵן נוֹהֲגִין (אור זרוע (ס"ג סי' ממ)):

# הִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת

## קנ בִּנְיַן בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְשֶׁיִּהְיֶה גָּבוֹהַ. וּבוֹ ה' סְעִיפִים:

א תוספתא (ב"מ סי"א ה"ב) כְּתֻבִּיהָ הָרַי"ף (ה"י) וְהָרֹא"ש (סי' כד) בְּרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא דְּבָבָא בַּתְרָא.

א (א) כּוֹפִין בְּנֵי הָעִיר זֶה אֶת זֶה (ב) * לִבְנוֹת (ע) [א] בֵּית הַכְּנֶסֶת, * וְלִקְנוֹת לָהֶם תּוֹרָה נְבִיאִים

### שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] בֵּית הַכְּנֶסֶת. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּרֵיב"ש (סי' רנג) שֶׁמִּי שֶׁמּוֹנֵעַ קְבִיעוּת מָקוֹם לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲשָׂרָה, נֶחְשָׁב כְּבֶר נִדּוּי הוּא שֶׁמּוֹנֵעַ הָרַבִּים מִלַּעֲשׂוֹת מִצְוָה, וְהוּבָא בְּקִצּוּרָה בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט (סי' קסב ס"ק), וְנִרְאֶה דְּאֲפִלּוּ יֵשׁ בֵּית הַכְּנֶסֶת הַדִּין כֵּן אִם לֹא שֶׁהַקָּהָל גּוֹזְרִים כֵּן מִצַּד תּוֹעֶלֶת הַמְּגִיעַ לַצִּבּוּר. וְעַיֵּן בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם סְעִיף קָטָן א' מַה שֶּׁכָּתַב חֲפָה טְעוּת סוֹפֵר וְצָרִיךְ לוֹמַר כְּפָה עַיֵּן שָׁם:

### בַּאֵר הֵיטֵב

א (ע) יָחִיד. פֵּרוּשׁ אֶחָד וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַצְאוּ רַבִּים: (ב) וְיִלַּוּוּהוּ. וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָהּ יְלַוּהָ אוֹתָהּ עַד הַבִּימָה. הֶאָרֵ"י זַ"ל (פרי עץ חיים שער קריאת ס"ת פ"א):

א (ע) בֵּית הַכְּנֶסֶת. הַבַּאר הֵיטֵב לְפָנֵי הַבִּיא בְּשֵׁם מַהֲרַ"ם פַּדְוָאה דְּלִבְנִין בֵּית הַכְּנֶסֶת גּוֹבִין לְפִי נְפָשׁוֹת, עַיֵּן שָׁם, וְלֹא רָאָה בְּמַהֲרַ"ם עַצְמוֹ דְּשָׁם פָּסַק לְהַפּוּךְ דְּלִבְנִין בֵּית הַכְּנֶסֶת גּוֹבִין לְפִי מָמוֹן, עַיֵּן שָׁם סִימָן מ"ב. בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ תּוֹעֶלֶת לְהַקָּהָל יְכוֹלִין לְמְחוֹת שֶׁלֹּא יִתְפַּלְּלוּ בַּעֲשָׂרָה בְּבֵיתָם כִּי אִם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, עַיֵּן בְּשֶׁעֲרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט):

### בָּאוּר הַלָּכָה

א * לִבְנוֹת וְכוּ'. עַיֵּן בְּבֵרְכֵי יוֹסֵף (סק"א וסק"ג) שֶׁכָּתַב דְּיֵשׁ מִי שֶׁכָּתַב דְּאֵין לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת עַל יְדֵי עוֹבְדֵי גִּלּוּלִים, וּבִקְרָב לְצִשּׁוֹת כְּמִין כִּפָּה לְקִנֵּי הַהֵיכָל לְנוֹי תְּבוּאַי רְאוּי לְזֶהֶר שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל מָקוֹם לְחַתֵּן הַגַּג שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת עַל יְדֵי עוֹבְדֵי גִּלּוּלִים אֵין לָחוּשׁ:

* וְלִקְנוֹת לָהֶם תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג), וּפְשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִם אֵין מָקוֹם לְצַבּוּר לִלְמֹד כְּגוֹן שֶׁבֵּית הַכְּנֶסֶת הוּא דְּחוּק לָזֶה אוֹ מִסִּבָּה אַחֶרֶת שְׁכוּפִין זֶה אֶת זֶה לִבְנוֹת בֵּית הַמִּדְרָשׁ, דְּמֵה שֶׁכָּתַב הָרֹא"ש בְּתִשׁוּבָה כְּלַל ג"ג (סי' יד) כְּעַיִן זֶה, עַיֵּן שָׁם, וְעוֹד שֶׁהָרֵי כּוֹפִין לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת לְתִפְלָה, כָּל בֵּית הַכְּנֶסֶת לְתִפְלָה, כָּל הָאוֹחֵז הַסֵּפֶר לְהִתְרַחֵק קְצָת מִן הַצַּד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחֲזִיק הַסֵּפֶר אֲחוֹרֵי הַקּוֹרְאִים בַּתּוֹרָה:

### מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) לְהַפְשִׁיט הַתֵּבָה. בְּכָל מָקוֹם תֵּבָה פֵּרוּשׁוֹ אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְתֵבָה הָאֲמוּרָה כָּאן, שֻׁלְחָן שֶׁסֵּפֶר תּוֹרָה מֻנָּח עָלָיו כְּשֶׁקּוֹרִין בּוֹ [פְּרִי מִגְדִּים (א"א סק"א)]: (ב) שֶׁהִיא מִשְׁתַּמֶּרֶת בּוֹ. וּפוֹרְשִׁין בְּגָדִים נָאִים סְבִיב הַתֵּבָה לִכְבוֹד הַסֵּפֶר תּוֹרָה. וּכְשֶׁיּוֹצְאִין מִשָּׁם וְנוֹטְלִין סֵפֶר תּוֹרָה לִתֵּן בְּבֵית שֶׁמִּשְׁתַּמֵּר בּוֹ, לֹא יַפְשִׁיט הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הַתֵּבָה בִּפְנֵי הַצִּבּוּר, שֶׁטָּרַח צִבּוּר הוּא לְהִתְעַכֵּב שָׁם עִם הַסֵּפֶר תּוֹרָה עַד שֶׁיַּפְשִׁיט אֶת הַתֵּבָה, אֶלָּא מוֹלִיךְ הַסֵּפֶר תּוֹרָה וְהֵם יוֹצְאִים אַחֲרָיו (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן קמ"ט (ס"א)), וְחוֹזֵר לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמַפְשִׁיט הַתֵּבָה [כָּל זֶה מְפֹרָשׁ רַשִׁ"י שָׁם (סוטה לט: ד"ה להפשיט)]:

א (א) עַד שֶׁיַּצְנִיעוּ. שֶׁאֵין זֶה דֶּרֶךְ כָּבוֹד לַתּוֹרָה שֶׁיְּנִיחוּהָ וְיֵלְכוּ לָהֶם, (ע) וּמֵירֵי בְּמָקוֹם שֶׁמְּנַהֵג לְהַצְנִיעַ הַסֵּפֶר אַחַר וּבָא לְצִיּוּן, דְּאִם לֹא כֵן בְּלָאו הָכִי הָלֹא אָסוּר לְאָדָם לָצֵאת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת קֹדֶשׁ דְּסִדְרָא, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן קל"ב (ס"ב): (ב) רַק יָחִיד. וַאֲפִלּוּ (ג) שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה, וְהַטַּעַם דְּיֵשׁ כָּבוֹד לַסֵּפֶר תּוֹרָה כֵּינָן שֶׁעֲדַיִן רֹב הַצִּבּוּר שָׁם, וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"א) שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּדַוְקָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת גּוּפָא הַלָּל הָרָמ"א, אֲבָל כְּשֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָהּ לְבֵית אַחֵר, בְּכָל גַּוְנֵי אֲפִלּוּ יָחִיד לֹא יֵצֵא קֹדֶם הַסֵּפֶר תּוֹרָה, אֶלָּא יַמְתִּין עַד שֶׁיּוֹצִיאוּהָ עַיֵּן שָׁם: (ג) צְרִיכִין לְהִתְעַכֵּב וְכוּ'. דְּאֵין נָכוֹן שֶׁיֵּצֵא אָדָם בְּפֶתַח קֹדֶם הַסֵּפֶר תּוֹרָה: (ד) וְיֵלְכוּ אַחֲרָיו וְכוּ'. לַעֲשׂוֹת לָהּ הָדוּר לְלַוּוֹתָהּ, וְאִסְמְכוּהָ אִקְרָא דִּכְתִיב 'אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ' [גְּמָרָא (סוטה לט:)]: (ה) לָצֵאת בְּפֶתַח אֶחָד וְכוּ'. דְּכָזֶה לֹא מִנְכַּר שֶׁיּוֹצֵא קֹדֶם הַסֵּפֶר תּוֹרָה: (ו) וּבִלְבַד שֶׁיֵּלְכוּ וְכוּ'. פֵּרוּשׁ (ג) אַף שֶׁהִתְּחִילוּ לָצֵאת בְּפֶתַח אַחֵר, מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לְהַמְתִּין בַּחוּץ עַד שֶׁיּוֹצִיאוּ הַסֵּפֶר תּוֹרָה וְיִלְוֶה אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ: (ז) לְלַוּוֹתָהּ. וְכֵן (ד) כְּשֶׁמּוֹצִיאִין מֵהַהֵיכָל, מִצְוָה לְכָל מִי שֶׁעוֹבֶרֶת לְפָנָיו לְלַוּוֹתָהּ עַד הַבִּימָה: (ח) וְכֵן נוֹהֲגִין בְּמַגְבִּיהַּ וְכוּ'. מַשְׁמַע דְּמִנְּהָגָנוּ הוּא בַּמַּגְבִּיהַּ בִּלְחוּד, אֲבָל בִּלְבוּשׁ וְשֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים (סי' ו ס"ו אות יג) וְשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם (שער י סמ"ב) מְבֹאָר דְּבֵין הַמַּגְבִּיהַּ וּבֵין הַגּוֹלֵל צְרִיכִין לְלַוּוֹתָהּ עַד לִפְנֵי אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ. מִנְהָג פָּשׁוּט (ט) שְׁבָּדָרָךְ הִלּוּכוֹ מִן הַתֵּבָה אוֹמֵר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְהַצִּבּוּר 'מִזְמוֹר לְדָוִד לַה'' וְגוֹ' (תהלים כט), וְנוֹהֲגִין שֶׁלֹּא לוֹמַר 'מִזְמוֹר לְדָוִד' כִּי אִם בְּשַׁבָּת אוֹ בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל בְּשַׁבָּת, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּחֹל כְּשֶׁמַּשְׁלִיכִין הַסֵּפֶר תּוֹרָה אֵין אוֹמְרִים 'מִזְמוֹר לְדָוִד' רַק 'לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ' וְגוֹ' (שם כד):

א (א) כּוֹפִין וְכוּ'. זֶה לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם הִלְכוֹת תְּפִלָּה פֶּרֶק י"א (ה"א), כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהָכִין לוֹ בַּיִת שֶׁיִּכָּנְסוּ בּוֹ לְתִפְלָה בְּכָל עֵת תְּפִלָּה, וּמָקוֹם זֶה נִקְרָא בֵּית הַכְּנֶסֶת. וַאֲפִלּוּ הַמְּעוּט יְכוֹלִין לָכוּף אֶת הַמְּרֻבִּים [רַמ"א חֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן קס"ג סָעִיף א']: (ב) לִבְנוֹת.

### שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ע) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): (ג) עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ותו גרסינן): (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג): (ה) שַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם (שער י סמ"ב):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah